

Comparative legal analysis of foreign countries on freedom of speech and access to information in the media

Shoxista PIRIMOVA¹

Nozima GAFUROVA²

Tashkent State Law University

ARTICLE INFO

Article history:

Received February 2021

Received in revised form

28 February 2022

Accepted 20 March 2022

Available online

15 April 2022

Keywords:

media,
freedom of speech,
information,
international law,
human rights,
social development,
independence.

ABSTRACT

This article examines in detail the role of the right to freedom of speech in the activities of the media, as well as how the right to information is enshrined in foreign law.

2181-1415/© 2022 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol3-iss3/S-pp337-344>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

OAV da soʻz erkinligi va axborot olish huquqining xorijiy mamlakatlar bilan qiyosiyhuquqiy tahlili

ANNOTATSIYA

Kalit soʻzlar:

OAV,
soʻz erkinligi,
axborot,
xalqaro huquq,
inson huquqlari,
ijtimoiy taraqqiyot,
mustaqillik.

Ushbu maqolada Ommaviy axborot vositalari faoliyatidagi soʻz erkinligiga boʻlgan huquqning taʼminlanishidagi oʻrni hamda axborot olish huquqining xorijiy mamlakatlar qonunchiligida qay tarzda ekanligi qiyosiy tahlillar bilan atroflicha oʻrganildi.

¹ Master, Tashkent State Law University, Tashkent, Uzbekistan

² Head of the department of International relations and human rights, Tashkent State Law University, Tashkent, Uzbekistan

Сравнительно-правовой анализ зарубежных стран по вопросам свободы слова и доступа к информации в СМИ

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

СМИ,
свобода слова,
информация,
международное право,
права человека,
общественное развитие,
независимость.

В данной статье подробно рассматривается роль права на свободу слова в деятельности средств массовой информации, а также то, как право на информацию закреплено в зарубежном праве.

Insonning soʻz va matbuot erkinligiga asoslangan ommaviy axborot vositalari erkinligiga boʻlgan huquqi davlat tomonidan, shu jumladan, tegishli (vakolatli) davlat organlari tizimi orqali, shuningdek, eʼlon qilingan kafolatlar va prinsiplar orqali taʼminlanishi kerak. Shubha yoʻqki, hozirgi vaqtda ushbu sohada Rossiya Federatsiyasi-ning tegishli davlat va huquqiy asoslariga sezilarli taʼsir koʻrsatadigan maʼlum xalqaro huquqiy standartlar yaratilgan.

Rossiya Federatsiyasining huquqiy tizimiga Rossiya Federatsiyasining xalqaro shartnomalarini kiritish va xalqaro huquq normalari Sanʼatning ichki yurisdiksiyasi bilan qamrab olingan munosabatlarning bevosita tartibga soluvchisi sifatida tan olingan. Rossiya Federatsiyasi Konstitutsiyasining 15-moddasi inson huquqlari va erkinliklarini kelishilgan holda amalga oshirish mexanizmining dolzarbligi va amaliy ahamiyatini oldindan belgilab beradi, shuningdek, nafaqat Rossiya Federatsiyasi Konstitutsiyasida, balki federal qonunlarda ham mustahkamlangan ommaviy axborot vositalarining erkinligini taʼminlaydi. Nafaqat qonunlarda, balki xalqaro-huquqiy hujjatlarda ham [1]. Ommaviy axborot vositalari erkinligining xalqaro huquqiy shart-sharoitlari, asoslari ushbu sohada vujudga kelgan huquqiy munosabatlar bilan qanoatlantirilishi kerak boʻlgan tegishli ideal modellar (namunalar) majmuasidan iborat.

Bunday namunalar, S.A. Lokinskayaning soʻzlariga koʻra, xalqaro huquqiy standartlar mavjud, jumladan, fikr va soʻz erkinligini qonun bilan mustahkamlash zarurati, shaxslarning shaxsiy, oilaviy, tijorat sirlarini tashkil etuvchi maʼlumotlarni himoya qilish huquqi, ommaviy ahamiyatga ega boʻlgan maʼlumotlardan foydalanish huquqi, erkin ishlab chiqarish huquqi; tarqatish, axborot izlash va ular bilan almashish, davlatning davlat sirini tashkil etuvchi maʼlumotlar roʻyxatini qonuniy ravishda belgilash, undan foydalanish tartibini belgilash, ommaviy axborot vositalarining monopollashuviga qarshi kurashish majburiyati.

Biro keyinchalik S.A. Lokinskaya, ommaviy axborot vositalari erkinligining xalqaro huquqiy asoslari tegishli standartlar toʻplamida shakllantiriladi, degan xulosaga keladi, bu mutlaqo toʻgʻri emas. Darhaqiqat, S.I.ning izohli lugʻatiga koʻra, Ozhegning poydevori “bir narsa qurilgan asosiy narsa, bu narsaning mohiyatidir” [2].

Oʻz navbatida, standart maʼlum bir turdagi namuna, oʻziga xos xususiyatlar, sifatlar nuqtayi nazaridan biror narsani toʻldirishi kerak boʻlgan standartdir. Shunday qilib, asos

individual standartlar va namunalarga, ularning umumiyligiga nisbatan yig'uvchi, umumiyroq tushunchadir.

Bu masalada asosiy kategoriya erkinlik tushunchasi, uning mohiyatidan kelib chiqadi. Inson va fuqaro huquq va erkinliklarining asosi bo'lgan erkinlik kategoriyasi erkinlik va ijtimoiy adolat, erkinlik va davlat tomonidan tartibga solish o'rtasida oqilona muvozanatni topishga harakat qilayotgan faylasuflar, siyosatshunoslar va huquqshunoslar tomonidan doimiy ravishda ishlab chiqilmoqda.

Erkinlikning tabiiy-huquqiy tushunchasini hujjatlashtirilgan birinchi aktlardan biri 1776-yilgi AQSh Mustaqillik Deklaratsiyasi bo'lib, unda shunday deyilgan edi: "Barcha odamlar teng yaratilgan va ularning barchasi o'z yaratuvchisi tomonidan ajralmas huquqlarga ega, ular orasida: hayot, erkinlik va baxtga intilish mujassam" [3].

1789-yilgi Inson va fuqaro huquqlari deklaratsiyasida (Fransiya) shunday deyilgan: "Har bir davlat ittifoqining maqsadi insonning tabiiy va ajralmas huquqlarini ta'minlashdan iborat". O'z mamlakatlarida bugungi kungacha amalda bo'lgan ushbu hujjatlar keyinchalik xalqaro hujjatlarning asosi sifatida qabul qilindi va ikkinchisi, o'z navbatida, ichki va davlatlararo huquqning o'zaro bog'liqligini ko'rsatib, ichki huquqiy hujjatlar uchun namuna bo'ldi.

V.E. Chirkin ta'kidlaganidek, 1789-yil Fransiyaning Inson va fuqaro huquqlari deklaratsiyasidan so'ng dunyo mamlakatlari konstitutsiyalarining aksariyatida inson va fuqaroning huquqiy maqomi, shu jumladan, axborot olish huquqi bilan bog'liq normalar qo'shildi [4].

Erkinlik, shu jumladan, ommaviy axborot vositalari erkinligi, alohida davlatda jahon hamjamiyatining boshqa davlatlaridan ajralgan holda mavjud bo'lishi mumkin emas, qandaydir umumiy tamoyillar, asoslar, umumiy shartlarga asoslanmasligi kerak. Va bunday shartlar faqat xalqaro va davlatlararo aktlardir.

1948-yil 10-dekabrda BMT Bosh Assambleyasi tomonidan ma'qullangan va e'lon qilingan Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasiga muvofiq har bir inson erkinlik huquqiga (3-modda), fikrlash erkinligi huquqiga (18-modda); fikr va fikr erkinligi huquqi kabilardir. Bu huquq har qanday ommaviy axborot vositalari orqali va davlat chegaralaridan qat'i nazar, o'z e'tiqodlarini aralashuvsiz egallash, axborot va g'oyalarni izlash, olish va tarqatish erkinligini o'z ichiga oladi (19-modda). Keyinchalik bu huquq va erkinliklar qator xalqaro hujjatlarda ham o'z aksini topdi va yanada rivojlantirildi.

1950-yil 4-noyabrda Rimda tuzilgan "Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish to'g'risida"gi konvensiyaning qabul qilinishi inson huquq va erkinliklari, xususan, ommaviy axborot vositalari erkinligining rivojlanishidagi muhim voqea bo'ldi [5].

Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish to'g'risidagi Yevropa konvensiyasining 10-moddasida (1953 yil 3 sentyabrda Rossiya Federatsiyasi uchun 1996-yil 28 fevralda kuchga kirgan) har kim o'z fikrini erkin ifoda etish huquqiga ega ekanligi ta'kidlangan. Bundan tashqari, ushbu huquqning mazmuni: o'z fikriga ega bo'lish erkinligi, shuningdek, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining hech qanday aralashuvisiz va davlat chegaralaridan qat'i nazar, axborot va g'oyalarni olish va tarqatish erkinligi ochib beriladi.

Ushbu vakolatlar majmuasida Umumjahon deklaratsiyasidan farqli o'laroq, qidiruv erkinligi kabi muhim element, shuningdek, ushbu huquqni amalga oshirish usullari va vositalarining ko'p xilma-xilligi belgisi mavjud emas. Faqatgina davlat organlarining har qanday aralashuvini istisno qilish to'g'risidagi band, boshqa (nodavlat) aralashuvi uchun

bo'sh joy qoldiradi (masalan, bu holda davlat faoliyatiga rasmiy aloqador bo'lmagan siyosiy partiyalarning aralashuvi, hokimiyat organlari).

1966-yildagi "Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risida"gi xalqaro paktning 19-moddasi: "Har bir inson o'z fikrini bildirish erkinligi huquqiga ega.

Odamlar o'z chegaralaridan qat'i nazar, og'zaki, yozma, bosma, badiiy ifoda shakllari yoki o'zlari tanlagan boshqa vositalar orqali barcha turdagi axborot va g'oyalarni izlash, olish va tarqatish huquqiga ega" [6]. Shu bilan birga, hujjatda biron-bir subyektning aralashuvini oldini olish uchun ko'rsatma mavjud emasligini ta'kidlash lozim, nazarimizda.

Matbuot erkinligi Xartiyasi (London, 1987-yil 16-yanvar) "matbuot erkinligi xalq erkinligini ta'minlaydi" deb e'lon qilinadi. Unda ma'lumotlarning mamlakat ichida va davlat chegaralari orqali to'siqlarsiz harakatlanishi erkinligi tamoyillari demokratik institutlarni rivojlantirish va himoya qilishdan manfaatdor barcha kuchlar tomonidan qo'llab-quvvatlanishiga loyiqligi ta'kidlanadi. Shu bilan birga, to'g'ridanto'g'ri yoki bilvosita har qanday senzura yo'l qo'yilishi mumkin emas deb tan olinadi. Ommaviy axborot vositalarining axborotni erkin to'plash va tarqatish huquqini cheklovchi qonunlar va amaliyotlarni bekor qilish ta'kidlanadi. Mahalliy va markaziy hokimiyat organlari nashr etilgan yoki uzatilayotgan xabarlar mazmuniga aralashmasligi, shuningdek, axborot manbalariga kirishni cheklamasligi kerak edi.

Yevropa Kengashi Maslahat Assambleyasining "Ommaviy axborot vositalari va inson huquqlari to'g'risida"gi deklaratsiyasi № 428 (1970) rezolyutsiyasi (1970-yil 23-yanvarda Yevropa Kengashi Maslahat Assambleyasining 21-sessiyasida qabul qilingan) [7]. Ushbu Deklaratsiya matbuot va boshqa ommaviy axborot vositalarining mavqeini, ommaviy axborot vositalarining mustaqilligi kafolatlari tizimini, ommaviy axborot vositalarining javobgarligini ta'minlash chora-tadbirlarini, shaxsni uning huquqlariga har qanday tajovuzdan himoya qilish, shaxsiy huquqlarini hurmat qilish choralari belgilaydi. Bunda ommaviy axborot vositalarining keng jamoatchilik manfaatlari yo'lida juda muhim vazifani bajarishi e'tirof etilishi muhim xabardir. Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalarining ushbu vazifani jamoatchilik manfaatlaridan kelib chiqib amalga oshirish imkoniyatini yaratish uchun quyidagi tamoyillarga rioya qilish zarurligi e'lon qilinadi:

Ommaviy axborot vositalariga so'z erkinligi huquqini kengaytirish, qonunda matbuot va boshqa ommaviy axborot vositalarining davlat nazoratidan mustaqilligini majburiy ko'rsatish, bu mustaqillikni faqat sud qarori asosida cheklash, ommaviy axborot vositalarini monopoliya tahdididan qutqarish, shuningdek, boshqa bir xil darajada muhim tamoyillar nazarda tutilgan.

1995-yil 26-mayda Minsk shahrida tuzilgan Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligining "Inson huquqlari va asosiy erkinliklari to'g'risida"gi konvensiyasi so'z erkinligi huquqini kafolatlaydi va o'z mazmuniga o'z fikrini bildirish, ma'lumot olish va tarqatish erkinligini ham o'z ichiga oladi. Davlat organlarining aralashuvisiz va davlat chegaralaridan qat'i nazar, har qanday qonuniy yo'l bilan g'oyalar taqdim etishi mumkin. (11-modda) [8].

Shuni e'tirof etish kerakki, ko'rib chiqilayotgan ko'plab hujjatlarda demokratik huquqiy tizim shartlaridan kelib chiqqan holda, inson va fuqaroning huquqlariga (shu jumladan, axborot olish huquqiga) individual yondashish, bunda shaxsning jamiyat va huquqqa nisbatan ustuvorligi ustunlik qiladi [9].

Shunday qilib, biz ko'rib chiqayotgan huquqning eng to'liq va mazmunli ta'rifini berishga harakat qilishimiz mumkin. Fikrimizcha, shaxsning o'z fikrini erkin ifoda etish huquqiga o'z fikrini bildirish erkinligi, shuningdek, davlat chegaralaridan qat'i nazar,

fuqarolar, mansabdor shaxslar, davlat organlarining aralashuviz har qanday qonuniy yo'l bilan axborot va g'oyalarni izlash, olish va tarqatish erkinligi kiradi.

Bu erkinlik ikki qismdan iborat: passiv (fikir erkinligi) va faol qism. O'z fikrini erkin ifoda etish huquqining ushbu komponenti passivdir, chunki u shaxsda allaqachon shakllangan fikrning mavjudligini bildiradi va himoya qiladi. Va bu fikrni boshqalarga o'tkazishga olib kelmaydi. O'z navbatida, faol qismning maqsadi fikrni tashqariga yetkazishdir va to'rtta majburiy jihatni o'z ichiga oladi: geografik (davlat chegaralaridan mustaqillik), siyosiy (hech qanday aralashishning yo'qligi), instrumental (har qanday qonuniy vositalar) va mexanik (qidirish, olish va tarqatish).

Shu bilan birga, inson va fuqaroning huquq va erkinliklari ustunligini e'tirof etgan holda, ularni amalga oshirishda yuqorida muhokama qilingan huquq va erkinliklar cheklanishi mumkinligini ta'kidlash kerak. Inson huquq va erkinliklarini cheklash imkoniyatining o'zini tan olish falsafiy g'oyalar doirasidan huquq sohasiga o'tdi. Ko'rinib turibdiki, erkinlik tushunchasini "hech qanday cheklovlarining yo'qligi" deb chiqarishga urinish aholi tomonidan yaxshiroq tushunish uchun qilingan.

So'z erkinligiga cheklovlar erkinlikning o'zini e'lon qilish bilan birga paydo bo'ldi. Shunday qilib, 1789-yilgi Fransiyaning "Inson va fuqaro huquqlari to'g'risida"gi deklaratsiyasida shunday e'lon qilingan edi: "Fikir va fikrlarni erkin ifoda etish insonning eng qimmatli huquqlaridan biridir; demak, har bir shaxs erkin so'zlashi, yozishi, chop etishi mumkin, faqat qonunda nazarda tutilgan hollarda ushbu erkinlikdan suiiste'mol qilinganlik uchun javobgar bo'ladi [10].

Inson huquqlari Umumjahon deklaratsiyasining 29-moddasida har kim o'z huquq va erkinliklarini amalga oshirishda faqat qonun hujjatlarida nazarda tutilgan cheklashlarga duchor bo'lishi mumkinligi ta'kidlangan:

boshqalarning huquq va erkinliklarini munosib tan olish va hurmat qilish (Deklaratsiyaning 12-moddasida boshqalarning huquq va erkinliklari sanab o'tilgan: shaxsiy va oilaviy hayot, uy-joy daxlsizligi, yozishmalar siri, sha'ni va obro'si); 2) demokratik jamiyatda axloq, jamoat tartibi va umumiy farovonlikning adolatli talablariga javob berish [11].

Agar inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasida faqat boshqa fuqarolar va umuman jamiyat manfaatlarini ko'zlab cheklashlar uchun asoslar belgilangan bo'lsa, unda "Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish to'g'risida"gi Yevropa konvensiyasi (10-moddaning 2-band) ushbu huquqlarning amalga oshirilishini ta'kidlaydi. Burch va mas'uliyat yuklovchi erkinliklar ma'lum rasmiyatchiliklar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Qonunda nazarda tutilgan va demokratik jamiyatda milliy xavfsizlik, hududiy yaxlitlik yoki jamoat tartibini ta'minlash, tartibsizliklar yoki jinoyatchilikning oldini olish, sog'liq yoki ma'naviyatni muhofaza qilish manfaatlari uchun zarur bo'lgan shartlar, cheklovlar yoki sanksiyalar; boshqalarning obro'si yoki huquqlarini himoya qilish, maxfiy ravishda olingan ma'lumotlarning oshkor etilishining oldini olish, odil sudlovning vakolati va xolisligini ta'minlash zarur. "Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risida"gi xalqaro paktning 19-moddasida nazarda tutilgan huquqlardan foydalanish alohida majburiyatlar va mas'uliyat yuklaydi. Shuning uchun u muayyan cheklovlarga duch kelishi mumkin, ammo ular qonun bilan belgilanishi kerak. Bundan tashqari, cheklashlar uchun quyidagi asoslar ko'rsatilgan: boshqa shaxslarning huquqlari va obro'sini hurmat qilish, davlat xavfsizligini, jamoat tartibini, sog'lig'ini yoki axloqini himoya qilish uchun. Bundan tashqari, ushbu hujjatning 20-bandida qo'shimcha cheklash har qanday urush tashviqotini, shuningdek, kamsitish, adovat yoki zo'ravonlikni

qo'zg'atuvchi milliy, irqiy yoki diniy adovat foydasiga gapirishni qonun bilan taqiqlash shaklida berilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligining Inson huquqlari va asosiy erkinliklari to'g'risidagi konvensiyasi (11-moddaning 2-bandi) ushbu erkinliklardan foydalanish majburiyat va mas'uliyat yuklaydi va qonunda belgilangan rasmiyatlar, shartlar va cheklovlar bilan bog'liq bo'lishi mumkinligini ta'kidlaydi va demokratik jamiyatda zarur. Jamiyat davlat yoki jamoat xavfsizligi, jamoat tartibi yoki boshqalarning huquq va erkinliklarini himoya qilish manfaatlarini ko'zlab amalga oshiradi.

Yuqoridagi hujjatlar va ulardagi normalarning ahamiyati Rossiya Federatsiyasi Oliy sudi Plenumining "sudlar tomonidan odil sudlovni amalga oshirishda konstitutsiyaviy normalarni bir xilda qo'llashi uchun" ifodalangan tushuntirishlarida ta'kidlangan. Shunday qilib, sudlar odil sudlovni amalga oshirishda xalqaro huquqning umume'tirof etilgan prinsiplari va normalari, xalqaro paktlar, konvensiyalar va boshqa hujjatlarda mustahkamlanganligiga asoslanishi kerak. Hujjatlar (xususan, Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasida, Fuqarolik va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro paktda, Iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risidagi xalqaro paktda) va Rossiya Federatsiyasining xalqaro shartnomalari. Rossiya Federatsiyasi Konstitutsiyasining 15-moddasi uning huquqiy tizimining ajralmas qismidir.

Shunday qilib, buni hisobga olgan holda, sud ishni ko'rib chiqishda, agar Rossiya Federatsiyasi uchun kuchga kirgan xalqaro shartnoma bo'lsa, yuzaga kelgan huquqiy munosabatlarni tartibga soluvchi qonun normalarini qo'llashga haqli emas. Rossiya Federatsiyasi tomonidan majburiy bo'lishga rozilik federal qonun shaklida qabul qilingan. Qonunda nazarda tutilganidan boshqa qoidalarini belgilaydi. Bunday hollarda Rossiya Federatsiyasining xalqaro shartnomasi qoidalari qo'llaniladi.

Shu bilan birga, yodda tutish kerakki, "Rossiya Federatsiyasining xalqaro shartnomalari to'g'risida"gi Federal qonunining 5-moddasi, Rossiya Federatsiyasining rasmiy e'lon qilingan xalqaro shartnomalarining amal qilish uchun ichki hujjatlarni chiqarishni talab qilmaydigan qoidalarini Rossiya Federatsiyasida bevosita qo'llaniladi. Boshqa hollarda, Rossiya Federatsiyasining xalqaro shartnomasi bilan bir qatorda, ushbu xalqaro shartnoma qoidalarini amalga oshirish uchun qabul qilingan tegishli ichki huquqiy hujjat ham qo'llanilishi kerak.

Rossiya huquq tizimida inson va fuqaroning huquq va erkinliklari, shu jumladan, ommaviy axborot vositalari erkinligining xalqaro huquqiy asoslarini tasdiqlashda muhim harakat 1998-yil 30-martdagi 54-FZ-sonli "Ratifikatsiya qilish to'g'risida" Federal qonuni bo'ldi. Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish to'g'risidagi konvensiya va unga tegishli protokollar jumlasiga kiradi.[12]

Unga ko'ra, "Rossiya Federatsiyasi konvensiyasining 46-moddasiga binoan, Yevropa Inson huquqlari bo'yicha sudining yurisdiksiyasini ipso-fakto va maxsus kelishuvsiz, Rossiya Federatsiyasi tomonidan ushbu shartnoma qoidalarini buzganlikda gumon qilingan hollarda Konvensiya va uning Protokollarini talqin qilish va qo'llash uchun majburiy deb tan oladi. Da'vo qilingan qonunbuzarlik Rossiya Federatsiyasiga nisbatan kuchga kirganidan keyin sodir bo'lgan voqeelarga javobgarlikka tortiladi."

Bundan tashqari, huquqni qo'llash amaliyotini Federal qonunchilik majburiyatlariga to'liq muvofiqlashtirish zarurati ta'kidlangan.

Rossiya Federatsiyasi konvensiya va uning protokollarida ishtirok etishi ta'minlangan. Shunday qilib, inson va fuqaroning asosiy axborot huquq va erkinliklari yuqori-

dagi barcha hujjatlarda mustahkamlanganligiga qaramay, ularning mazmuni va vakolat doirasi jihatidan bir xil emas. Bundan tashqari, ularni mumkin bo'lgan cheklash uchun asoslar va bir joyda aniqlangan to'g'ridanto'g'ri cheklovlar ko'pincha bir-biriga to'g'ri kelmaydi. Bu xalqaro huquqda ko'pincha alohida mamlakatlarning tashqi siyosiy maqsadlariga erishish vositasi sifatida qo'llaniladigan bir-birini istisno qiluvchi talqinlarni va ikki tomonlama standartlar deb ataladigan narsalarni keltirib chiqarishi mumkin.

Bularning barchasi o'z fikrini erkin ifoda etish, ommaviy axborot vositalari erkinligini amalga oshirish huquqining buzilishiga olib keladi. Ko'rib chiqilayotgan huquqlarning ham, ularga xos bo'lgan cheklashlarning ham bir xil shakllantirilishi, so'ngra ularni qonun bilan mustahkamlanishi zarur. Ushbu erkinlikning chegaralarini belgilashda shuni esda tutish kerakki, so'z erkinligi barcha boshqa erkinliklarning asosi sifatida qaraladi va shuning uchun uning muhim ahamiyati barcha holatlarda e'tiborga olinishi kerak. So'z erkinligi chegaralari, uni suiiste'mol qilganlik uchun javobgarlik chegaralari mavjud [13].

Belgilangan vazifalarni hal etishda nafaqat xalqaro huquqni rivojlantirish, balki huquqni qo'llash amaliyotini, birinchi navbatda, Inson huquqlari bo'yicha Yevropa sudini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Aynan shu amaliyotning mavjudligi milliy qonunchilikdagi individual kamchiliklarni ham oshkor qilish imkonini beradi (buning yorqin misoli "Grinbergga qarshi huquq tizimi, urf-odatlar va ijtimoiy munosabatlar" kabilarni keltirishimiz mumkin.

Jahon hamjamiyatining o'zaro bog'liqligi va yaxlitligi, insoniyat birligi nafaqat xalqaro axloq, ham xalqaro huquq normalari kuchiga ega bo'lgan huquq va erkinliklarning umuminsoniy standartlari mazmunining paydo bo'lishi, kengayishi va chuqurlashishida namoyon bo'ladi [14]. Hozirgi vaqtda ommaviy axborot vositalari erkinligi huquqini amalga oshirish uchun barqaror xalqaro huquqiy asoslarni shakllantirish muhimligi yaqqol namoyon bo'lmoqda. Ushbu tadqiqot natijalariga ko'ra xalqaro huquqiy asoslar yetarli emasligi, ularni tez fursatlarda ishlab chiqilishi lozim, nazarimizda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Локинская С.А. Свобода массовой информации: конституционно-правовое исследование. Дис. ... канд. юрид. наук. М., 2003. – С. 90–91.
2. Ожегов С.И. Словарь русского языка. М., 1987. – С. 396.
3. Баглай М.В. Конституционное право РФ: Учебник для вузов М.: НОРМА, 1997. – С. 154.
4. Чиркин В.Е. Конституционное право зарубежных стран. М.: Юрист, 1997. С. 49–50.
5. Конвенция о защите прав человека и основных свобод ETS N 005 (Рим, 4 ноября 1950 г.) (с изм. и доп. от 21 сентября 1970 г., 20 декабря 1971 г., 1 января 1990 г., 6 ноября 1990 г., 11 мая 1994 г.) // «Бюллетень международных договоров», № 3, 2001.
6. Международный пакт о гражданских и политических правах (Нью-Йорк, 16 декабря 1966 г.) // «Бюллетень Верховного Суда РФ», № 12, – 1994.
7. Резолюция Парламентской Ассамблеи Совета Европы от 23 января 1970 г. № 428 (1970) Относительно Декларации о средствах массовой информации и правах человека // Собрание актов Президента и Правительства РФ. 12 апреля 1993 г. – № 15. – Ст. 1338.

8. Конвенция Содружества Независимых Государств о правах и основных свободах человека (Минск 26 мая 1995 г.) // Информационный вестник Совета глав государств и Совета глав правительств СНГ «Содружество», № 2, – 1995.
9. Чиркин В.Е. Конституционное право зарубежных стран. М.: Юрист, 1997. – С. 51.
10. Международные акты о правах человека: Сборник документов. М.: Норма-Инфра, 1998. – С. 33.
11. Всеобщая Декларация прав человека. Принята и провозглашена Генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948 г., ст. 19 // Сборник документов. М.: Изд. группа: НОРМА ИНФРА М. 1998. – С. 39–44.
12. Бюллетень международных договоров, июнь 1998 г., № 6.
13. Лобанов К.Н. Договор о Европейском союзе: правовой анализ новейших тенденций в развитии западно-европейской интеграции. Учебное пособие. Белгород, 1996. – С. 17.
14. Мюллерсон Р.А. Права человека: идеи, нормы, реальность. М., 1991. – С. 9.